

Stanisław Moniuszko | Prząśniczka

Najpopularniejsza pieśń Stanisława Moniuszki

Prząśniczka to najpopularniejsza pieśń [Stanisława Moniuszki](#) (1819–1872), polskiego kompozytora XIX wieku, który zasłynął jako twórca kilkuset [pieśni](#). Zbiór zatytułowany *Śpiewnik domowy* Moniuszko obmyślił tuż po powrocie ze studiów w Berlinie, gdzie miał okazję zapoznać się z nurtem [romantyzmu](#) i jego filozofią. Odkrywanie lokalnego kolorytu, tradycji i muzyki ludowej wpłynęło na popularność powstających wówczas tzw. szkół narodowych, czyli grup kompozytorów jednej narodowości, piszących muzykę opartą na elementach własnej kultury – tradycyjnych melodiach, rytmach tańców narodowych, w języku ojczystym. Stanisław Moniuszko, czołowy reprezentant szkoły polskiej w muzyce, z oddaniem i wyraźną łatwością pisał piękne, wpadające w ucho melodie, które opatrywał tekstami najwybitniejszych polskich poetów (m.in. Adama Mickiewicza, Jana Kochanowskiego, Kornela Ujejskiego).

Śpiewnik domowy obejmuje ponad dwieście pieśni, z których część wydana została za życia kompozytora (sześć zeszytów). Pozostałe sześć opracowali potomni, opublikowano je po śmierci Moniuszki. Pieśni służyć miały prywatnym celom, choć w określeniu „domowy” bardziej niż o przeznaczenie chodziło Moniuszce o znaczenie „narodowy”. Epitet ten służyć miał obejściu przepisów carskiej cenzury.

Prząśniczka jest pieśnią zwrotkową przeznaczoną na głos i [fortepian](#), skomponowaną do tekstu Jana Czczota, a zadedykowaną Achillesowi Bonoldiemu, najślawniejszemu śpiewakowi Wilna, z którym Moniuszko przez długi czas ściśle współpracował. Opowiada historię bałamutnej dziewczyny, która w niedługi czas po wyjeździe narzeczonego szybko znalazła pocieszenie w ramionach kolejnego adoratora. Pieśń opublikował Moniuszko w *III Śpiewniku domowym* jako siódmy w kolejności utwór. *Prząśniczka* ma prostą budowę harmoniczną, wykorzystuje podstawowe akordy tonacji, w której jest napisana. Rolę refrenu pełnią w niej dwie ostatnie strofy każdej zwrotki. Kołowrotek, na którym snuje się przędza, turkocze żywo w rytm opowiadanej historii – podobnie brzmi cała pieśń, oddając w warstwie muzycznej charakter tekstu.

Moniuszkowskie pieśni w języku narodowym zagościły w polskich domach. Pomysł na *Śpiewniki domowe* wywodzi się z muzyki salonowej, z praktyki domowego muzykowania wyższych sfer. Zbiór ten jest pierwszym na taką skalę powstałym w historii polskiej muzyki artystycznej. *Śpiewniki* Moniuszki, prezentując niezwykłą różnorodność form i gatunków, otworzyły drogę do twórczości pieśniarskiej późniejszych kompozytorów z Mieczysławem Karłowiczem i Karolem Szymanowskim na czele.

Agnieszka Topolska

Przedziałnia w Łodzi na Księżym Młynie, Wikimedia Commons, PD